

Skolas gada slodzes izlīdzināšana veicinās izglītības kvalitāti

Publicēts pirms vairāk nekā 3 gadiem

Publicēts: 19.05.2022.

Latvijā brīvlaiku kopējais ilgums ir 17 nedēļas – tas ir trešais garākais brīvlaiku kopējais ilgums no 37 OECD valstīm. Vidēji brīvlaika ilgums OECD valstīs ir 14 nedēļas. Igaunijā kopējais brīvlaiku ilgums ir mazāks par nepilnu nedēļu, Lietuvā tas ir 15 nedēļas. Lielāko daļu no kopējā brīvlaika veido periods starp diviem mācību gadiem jeb vasaras brīvlaiks. Daļai ģimeņu ar mazākiem bērniem ik gadu tas ir milzu izaicinājums – jēgpilni nodarbināt bērnu un nodrošināt nepieciešamo pieskatīšanu šajā periodā, kamēr pašiem jādodas uz darbu. Savukārt, salīdzinoši nelielais brīvlaiku skaits un ilgums mācību gada laikā nozīmē koncentrētu slodzi gan skolēniem, gan pedagogiem, kas tālāk ietekmē arī mācību kvalitāti. Skolas gada slodzes izlīdzināšana ar īsāku vasaras brīvlaiku un papildus brīvdienām, piemēram, martā, manuprāt, tikai veicinātu izglītības kvalitāti, ļautu dažādot mācību un audzināšanas procesu, kā arī ļautu optimizēt izglītojamo un pedagogu noslodzi.

Kvalitatīva izglītība ir atkarīga no daudziem faktoriem – būtiska nozīme ir arī mācību laikam, atbilstošam mācību gada ilgumam un pietiekamam skaitam brīvdienām, kas pārdomāti sadalītas visā mācību gada garumā. Līdztekus mācīšanas kvalitātei un mācībām pēc skolas, mācību laika palielināšana veicina skolēnu interesi un pozitīvi ietekmē sekmes. Pozitīvā saikne starp palielinātu mācību laiku un skolēnu sasniegumiem ir spēcīgāka, ja to papildina arī citi atbalsta pasākumi.

Apkopojot ārvalstu pieredzi un mācību gada organizāciju, ir secināts, ka kvalitātes sekmēšanai iespējams pagarināt mācību gadu par divām nedēļām, piemēram, līdz Jāņiem, vienlaikus ieviešot piekto brīvlaiku, piemēram, martā. Šādas brīvdienas šobrīd ir paredzētas tikai 1.klasei. Mācību gada pagarināšanu varētu atbalstīt vismaz daļa sākumskolas un pamatskolas vecuma bērnu vecāku, ja tas samazinātu viņu rūpes par bērnu jēgpilnu nodarbināšanu vasarā.

Mācību gada pagarināšana arī ļautu dažādot izglītības procesu, padarot to interesantāku, tādejādi motivējot skolēnus. Mācības vasarā ļautu sadalīt mācību procesa norisi gan telpās, gan ārā vidē. Tas ļautu organizēt nodarbības ārpus telpām svaigā gaisā, brīvā dabā, piemēram, rīkot pārgājienus, ekskursijas, radošas darbnīcas, fiziskas aktivitātes, eksperimentēšanu, citas praktiskas darbības, piemēram, vides izziņāšanu un sakopšanu, "izdzīvošanas" prasmju apguvi, kā arī veltīt laiku tādiem pasākumiem un norisēm, kam bieži pietrūkst laika mācību gada ietvaros. Mācības vasarā ļautu īstenot arī dažādus skolēnu vai skolu iniciētus projektus, izmantot programmas "Latvijas skolas somas" piedāvājumu u.c.

Skolas gada slodzes izlīdzināšana nenozīmē tikai garāku mācību gada un mācības vasarā – tā ietvertu arī papildus brīvlaiku, piemēram, martā. Atpūtas iespējas martā ļautu optimizēt arī skolēnu noslodzi. Šobrīd viena mācību nedēļā ir vidēji 22 – 36 mācību stundas (atkarībā no klases). Līdz ar to ir iespējams gan diskutēt par papildu mācību satura ieviešanu, gan arī samazināt skolēnu noslodzi dienā, pārplānojot mācību priekšmetu īstenošanu, arī sabalansējot vispārējo izglītību un interešu izglītību. Slodzes izlīdzināšana sniegtu iespēju nodrošināt pietiekami daudz laika kvalitatīva jaunā mācību satura īstenošanai, kā arī mazinātu skolēnu un pedagogu vienas dienas noslodzi.

Lai panāktu slodzes izlīdzināšanu, būtu nepieciešams pārskatīt mācību saturu un tā plānojumu, mainīt pedagogu slodzes uzskaiti un aprēķinu, kā arī noteikt citu valsts pārbaudes darbu norises laikus, attiecīgi mainot normatīvo regulējumu.

Lai gan par šo jautājumu vēl nepieciešamas diskusijas gan ar vecāku, gan pedagogu nevalstiskajām organizācijām, daudzu valstu piemēri apliecina pozitīvu saikni starp valstīm, kas ir pagarinājušas mācību gadu, un valstīm, kas demonstrē labākus akadēmiskos rezultātus. Tiek uzsvērts, ka, pagarinot mācību gadu, ne tikai paaugstinās mācīšanās kvalitāte un ir labāki akadēmiskie sasniegumi, bet skolēniem ir arī vairāk laika mācībām, materiāla atkārtošanai, padziļinātai satura apguvei, kā arī vairāk iespēju mācīties pieredzē. Tas stiprina arī skolēnu un pedagogu attiecības.

Izglītības un zinātnes ministre, pedagoģe Anīta Muižniece

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/skolas-gada-slodzes-izlidzinasana-veicinas-izglitibas-kvalitati>